

záchrana sveta podľa G.

etela farkašová

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

etela farkašová

záchrana sveta podľa G.

Copyright © Etela Farkašová 2002, 2020

Epilogue © Tomáš Kičina 2020

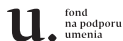
Illustrations © Květoslava Fulierová 2020

Cover art © Jana Bibová 2020

Graphic design © Jana Bibová 2020

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o., Bratislava

<http://www.vsss.sk>, e-mail: vsss.s.r.o@gmail.com

Realizované s pomocou Fondu na podporu umenia

VYDAVATELSTVO

SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

spol. s r. o.

Etela Farkašová: Záchrana sveta podľa G.

Doslov napísal Tomáš Kičina

Ilustrácie Květoslava Fulierová

Zodpovedná redaktorka Ingrid Skalická

Obálku s použitím ilustrácie Květoslavy Fulierovej graficky spracovala Jana Bibová

Sadzba Jana Bibová

Tlač P+M Turany

Druhé, prepracované a rozšírené vydanie

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8202-140-3

Jemná nitôčka sa sotva viditeľne zachvieva, vibrácie sú také nepatrné, že G. si ani nie je istá, či sú skutočné, alebo sa jej len maria, vo chvíli prebúdzania sa nikdy nemohla spoľahnúť na ostrosť svojich zmyslov, tie chvíle v nej vzbudzovali nevôľu, pretože ju vyháňali z príjemného, útulného sveta, v ktorom ju nič neznepokojovalo a v ktorom noc čo noc nachádzala to, o čo sa márne usilovala počas dňa.

Svet istôt, stálosti, nemenného poriadku, v ktorom nedochádza k poruchám, veci ani ľudia nepodliehajú skaze, rozkladu a zlým náhodám, pretože neexistuje nikto a nič, čo by zraňovalo, deštruovalo, vychyľovalo z rovnovážneho stavu, nič, čo by páchalo nepravosťou a násilie.

Priestor dokonalej usporiadanosti a vyrovnanosti, do ktorého nemôžu zasiahnuť skazonosné sily, katastrofy, v ktorom netreba nič naprávať, lebo sa v ňom nič také, čo by potrebovalo nápravu, nestane.

Okamihy prebúdzania ju nútia vstupovať do odlišného, zložitejšieho, málo útulného, a najmä nespoľahlivého denného sveta, nemôže mať k nemu dôveru, ustavične sa vzpiera jej vôli i predsvzatiam, robí jej takmer vo všetkom napriek, nemôže sa v ňom cítiť dobre a bezpečne, jednoducho zaskakovaná, ohrozovaná, tak sa

v ňom cíti, G. si vzdychne, nepríjemné okamihy prebúdzania, ktoré musí zvládať ráno čo ráno, ju nesmierne rozlaďujú.

Do izby vstúpil cez odchýlené okno slabý závan vzduchu a nitôčka sa opäť zatrepotala, zvírila ako vo zvláštnom tanci, ospalosť z nej prudko opadla a ona si neveriaco pretiera oči, na stene oproti sa krúživo prepletajú už dve nitôčky, teraz G. vie, že zmysly ju neklamú, a bolestivo sa sústreďuje na vírivý pohyb práve vznikajúceho klobôčka, ktoré ju nepriateľsky víta v novom ráne a už zase ju usvedčuje z bezmocnosti.

Prestúpi ju silná túžba zastaviť čas, aspoň na zlomok sekundy, zastaviť ho a navrátiť sa do svojho usporiadaného snového sveta, kde nijaká vec nemení polohu ani tvar, kde vládne symetria a usporiadanosť, zlovestné sily nenarúšajú rovnováhu a kde na stenách nevznikajú z ničoho nič odporné pavučinové nite vysmievať sa jej každodennému úsiliu o dokonalosť.

Vracia sa k nej spomienka na inú nitôčku, ktorá sa takisto z ničoho nič zjavila pred niekoľkými týždňami na inej stene a ktorá sa, len čo sa k nej G. priblížila, premenila na puklinu, zákerne rozčesla časť steny, bez príčiny, nevysvetliteľne, z tej spomienky G. premkne hrozivá úzkosť a nemenej obava, či sa aj za dnešnými nitôčkami neskrýva nová štrbina, jej zárodok, ktorý bude postupne rásť a rozširovať sa, plaziť sa zákerne až k plafónu.

Priloží si k tvári vankúš, prikryje sa ním, jej líca, brada, nos, ústa a najmä viečka sa vnoria do mäkkej tkaniny, keby tak mohla oklamať samu seba, uveriť, že túžbou zvíťazí nad časom, že to, čo má pred sebou, nie je nevyhnutné, dá sa to obísť, preskočiť, zopár

sekúnd vyčkáva, nehybná v nádeji, potom však sklamane odtiahne vankúš z tváre, ten manéver sa opäť raz neosvedčil, bude musieť vstať, vystúpiť na stoličku a podrobne preskúmať svoj objav.

Zbytočne túži po niečom, čo je v priebehu dní pre ňu nesmierne vzdialené, k čomu sa bude môcť znovu priblížiť až večer, keď sa prehryzie všetkými problémami, ktoré sa stihnú vyliahnúť hneď na úsvite, a doštverá sa, vyčerpaná z toľkých povinností, ku koncu dňa, bude v ňom tak ako po všetky ostatné dni vynakladať obrovskú námahu na znovuustanovenie poriadku, rovnováhy, harmónie, hoci len dočasnej.

Od blaženej chvíle návratu ju delí minimálne pätnásť, možno aj šestnásť alebo dokonca sedemnásť hodín, počas ktorých sa bude zo všetkých síl usilovať o nápravu *takmer* nenapraviteľného, o zachranu *takmer* nezachrániteľného.

Zraňovalo by ju vedomie vlastnej zbytočnosti, ak by nepripustila, aspoň v lepších chvíľach, drobnú nádej, ktorá sa zmesť do slova *takmer*, zničilo by ju vedomie márnosti všetkého, o čo sa pokúsi, balansovanie medzi nemožnosťou a nádejou prekročiť jej hranice, zraňujúce balansovanie patrí k spôsobu, akým prežíva čas, inak by sa s ním nebola schopná vôbec vyrovnáť, s časom svojho života, vie ho naplňať len jediným prijateľným spôsobom.

Niekedy sa jej vidí, že ho má primálo, nestihne splniť všetko, čo si predsavzala, inokedy zase máva pocit, že by jej ani neprekážalo, ak by sa jej čas, ktorý má k dispozícii, už vyčerpal, ak by mal čoskoro dospieť k záverečnému intervalu a ona by už nemusela zväzdať zápasy, vynakladať úsilie, nádej vzbudzujúce *takmer* by z obzoru jej

myslenia načisto zmizlo, nenapraviteľné a neopraviteľné by ostali navždy nenapraviteľným a neopraviteľným, nemožné definitívne nemožným, podobná predstava je však, ako sa zdá, pre ňu zatiaľ v nedohľadne, ku konečnej fáze bude musieť ešte dosť dlho putovať...

G. má oči doširoka roztvorené, pred ňou čnie dôkaz o nevyčerpatelnosti prameňa, z ktorého pochádzajú všetky problémy, starosti a mrzutosti, presne si pamätá, že včera bola stena úplne čistá, s dôslednosťou, ktorá ju niekedy priveľmi unavuje a vyprázdňuje, no zároveň paradoxne naplňa novými zásobami energie, povysávala všetky kúty, postierala prach z rohov každého kusa nábytku, skontrolovala každý meter, možno aj centimeter, prísne a nemilosrdne.

Ak by sa to stalo v niektorej inej miestnosti, azda by sa necítila taká dotknutá, zaskočená, ale v svojej izbe, o ktorej si je celkom istá, včera, predvčerom, každodenne, pokladá to za narafičenú zloomyseľnosť, s akou sa jej tu pripomína, že ničomu nemožno veriť, na nič sa nemožno spoliehať, s tým vlastne ráta, už dlho, na nič a na nikoho, žeby však ani na seba a na svoju dobrú vôľu...

Zronene prejde pohľadom po poškvrnenej bielobe na kúsku steny a ľútostivo si povzdychne nad netrvácnosťou konania, do ktorého vkladá toľko túžby, sily.

Klbko, je tam, zreteľne viditeľné, a keby vstala a natiahla ruku, aj hmatateľné.

Predstava, že o chvíľočku, keď premôže posledné vábenie sna, sa klbka naozaj dotkne, zacíti na dlani jeho sivastú príľnavosť a ra-

finovanú krehkosť, v nej vyvoláva vlnu len ťažko zvládnuteľného odporu.

Má už skúsenosti a veľmi dobre vie, že v moci pavučín je premieňať sa v nečakaných chvíľach na ohrozujúce pukliny alebo na odpudzujúce chobotnice s tisíckami obrovských, nenásytných, pohlcujúcich chápadiel, v najnečakanejších okamihoch, k akým by mohol patriť aj tento, sprvu úplne nevinne pôsobiaci začiatok dnešného rána.

Keď G. vojde do kuchyne, matka stojí zhrbená nad drezom a, sotva zdvihnúc hlavu, ďalej sústredene drhne čiernu rajničku, v ktorej zvyčajne prihrieva mlieko na rannú kávu, pohľad na jej čoraz zhrbenejší chrbát pôsobí sklúčujúco.

G. si sadne za stôl, na jej mieste už čaká pripravený tanierik s dvoma krajcami chleba, maslo, med, trojuholníkový syr, veľký kvetovaný hrnček, ktorý používa niekoľko desaťročí, takže kvety na ňom trochu vybledli, vedľa neho lyžička, všetko presne tam, kde má byť, len lyžička akoby bola mierne vychýlená z rovnobežnej polohy vzhľadom na tanierik a hrnček, pootočí ju o malý, sotva desaťstupňový uhol doprava, teraz by to už malo byť v poriadku.

K niektorým detailom ostáva matka ľahostajná, hoci ju už toľkokrát prosila, vysvetľovala jej, že detaily môžu niekedy zohrať podstatnú úlohu, ak budeme ľahostajní k malým veciam, nikdy nedáme svet do poriadku.

Všimne si, že matka už jedla, na stole ostalo niekoľko omrvíniek a dokonca niekoľko kvapiek mlieka, zaplaví ju nevoľa.

Azda mi to nerobí zámerné, pomyslí si, aj ona je niekedy proti mne, možno nie celkom zámerné, skôr z ľahostajnosti, ale dôvody nie sú dôležité, oveľa dôležitejší je dôsledok, namrzené vstane, poutiera vechťom kvetovaný obrus z voskového plátna, prejde po ňom niekoľkokrát prstami, aby sa presvedčila, či je naozaj čistý, bez jedinej omrvinky, potom si opäť sadne.

Prihorelo, povie polospýtavo, polokonštatujúco nevýrazným hlasom a matka len mlčky prikývne.

Už zase, pokračuje rovnako nevýrazne, skoro každé ráno prihára...

Vie, že matku tými poznámkami podráždí, napokon, dráždia sa navzájom, matka vzápätí odtrhne pohľad od rajničky s prihoreným dnom, veď áno, stane sa... aj tak už vychladlo, ozve sa opäť po chvíli, stihlo vychladnúť, vzápätí vráti výčitku, bude ho treba nanovo prihriať, mohla by si aj skoršie vstať.

Zdržala som sa, povie G. a zauvažuje, či má matke rozpovedať o nepríjemnom objave, o dvoch pavučinách, ktoré sa odrazu objavili na stene izby, hoci včera aj predvčerom všetko dôkladne povysávala, postierala, či sa má zmieniť o objave, ktorý potvrdzuje jej teóriu, že veci sa nezadržateľne rútia do chaosu, neschopné zachovať stav usporiadania a čistoty, veci, ktorým dennodenne vnucuje svoju vôľu, obetujúc im celý voľný čas a, môjtybože, vlastne celý život, ktoré sa dennodenne proti jej úsiliu nemilosrdne búria.

Entropia, vyklízne jej mimovoľne z úst pri predstave, čo ráno

objavila na stene, no nemá zmysel hovoriť viac o celej veci, matka jej nepomôže, nemôže, aj ona patrí do sveta, ktorý pustne a zaniká, je čoraz spustnutejšia, spejúca do času svojho čoraz viditeľnejšieho vyčerpania a neskôr i definitívneho konca.

Prudko a celkom nečakane doň dospel vďaka zlej náhode pred mnohými rokmi otec, pomyslí si G. stiesnene a potom o čosi neskôr tam dospel aj strýko, starí rodičia... aj skupina čakajúcich na zastávke, do ktorých vrazil berlínsky terorista, včera ich ukazovali v televízii, niekto z okoloidúcich stihol nakrútiť mobilom detailné zábery, najprv na kapotu teroristovho auta, potom na zmrzačené telá, prišlo jej nevoľno, zarieka sa, že prestane sledovať správy, toľkokrát sa už zariekla, napokon jej to nedá, bezmocne sa prizera, bezmocnosť ju gniavi, keby mohla zabrániť ničivým zemetraseniam, povodniam, bombám padajúcim na domy a ulice plné nevinných ľudí i lietadlám rútiacim sa do katastrofy, všetkému zlému keby mohla zabrániť...

Či sa pozerá na správy alebo nie, stále má obrazy hrôzy pred sebou, má ich v sebe, v svojom najhlbšom vnútri, odkedy sa pamätá, nevie, kto ich jej tam začal ukladať, kto začal v nej všíť toľko nešťastných, preťatých príbehov, niekedy máva dokonca zvláštny pocit, akoby ona sama bola obeťou katastrof, nehôd, lúpežných prepádov, vojnových hrôz, vražd a znásilnení, netuší ani, kde sa v nej berie ten pocit, vie len, že ju vtedy bolí celé telo a celá duša, bolí ju celá G. aj celý svet.

Autoriťák sa jej vypytuje pri každej návšteve, tak ako sa máme, začína výsluch, dúfam, že lepšie, pohľadom je pritom prilepený

k obrazovke počítača, zrejme si číta záznamy o poslednej pacientkinej návšteve, G. neurčito zahmká a on pokračuje, iste je to aspoň trochu lepšie, minule sme predsa vyriešili jeden z problémov, a dnes sa nám zase čosi podarí.

Keď G. nereaguje, začne sa vypytovať na nedôležité taľafatky a teraz už uprie vypúlené sivozelené oči priamo na ňu, možno ani nie sú také vypúlené, pomyslí si G., len neprijemne ostro sústredené na jej tvár, potom na ruky, ktoré sa mierne chvejú, na postavu a opäť na tvár, dajme sa hneď do toho, vyzve ju.

Zväčša sa zmôže iba na zopár fráz, nenachádza slová, ktorými by mu vysvetlila podstatu vecí, načo aj, ak dosiaľ nič nepochopil, veď ako inak by mohol rozprávať o vyriešenom probléme, a keby sa aj jeden vyriešil, ostáva ich ešte neúrekom, no na to, aby mu ich opísala, azda ani nejestvujú slová... aspoň ona nepozná také, ktorými by mu mohla porozprávať, ako sa zhrýza, ako ju požiera ľútosť, že je proti toľkým veciam bezmocná.

A možno aj o tom, ako bolia všetky vymknutia z poriadku, z harmónie, ktorá by predsa mala byť hlavným zákonom vesmíru, všetky vykoľajenia z normálneho behu vecí, vychýlenia zo správneho smeru, z pôvodných dráh, tvarov a polôh... alebo náhle praskliny na stenách, pavučiny, ktoré ničia bielobu, narúšajú rovnováhu, pokoj... všetky zlovestné zmeny, ktorým nebola schopná zabrániť.

Autoriták sa na ňu zvyčajne obráti s otázkami, ktoré ona pozná už naspamäť, možno by mu mala porozprávať, že v také dni, keď na ňu všetko doľahne, ešte zanovitejšie drhne dlážku a vysáva

prach, že najmä v také dni by chcela upratať čo najväčšiu časť sveta, upratovať a opravovať v ňom všetko, čo sa narušilo.

Pokúsila sa, niekoľko ráz, tváril sa, že nevelmi chápe, o čom G. hovorí, a opäť sa začal venovať počítaču, tentoraz si čosi zapisoval, ťukal do klávesov hrubými prstami, potom čosi mazal a nanovo ťukal, G. sa zdalo, že večnosť, napokon ju vyzval, aby sa vyjadrovala presnejšie, nie o upratovaní, to ho akosi nezaujalo, ale o hlasoch, ktoré sa jej usadili v hlave a v poslednom čase pričasto dobiedzajú, o nich by sa rád viac dozvedel.

Opätovne mu vysvetľovala, že hlasy zväčša tlmocia jej vlastné myšlienky, teda hlasy, ktoré neprichádzajú zvonka, ale zvnútra, sú v nej, niekedy mlčia, len náhle sa pri nejakej príležitosti ozvú, občas sa aj medzi sebou poškriepia, potom niekoľko dní alebo aj týždňov zase mlčia... a tak to ide stále dookola, ozvú sa, mlčia, ozvú sa...

Povedala mu, že jej ani tak neprekážajú, teda dobré hlasy, napokon, sú jej, patria k nej, nechápe, prečo autoriták zdvihne nespokojne obočie, zakaždým keď mu povie, že opäť sa ohlásili, vidí na ňom, že je nespokojný, dokonca ich chce z nej liekmi vyhnať... a ona mu nie je schopná vysvetliť, ako je to v skutočnosti s jednými aj druhými hlasmi, urputne hľadá vhodné slová, ale opäť márne, a možno, pomyslí si, opísať čosi také sa ani nedá niekomu cudziemu, niekomu, kto je mimo nej, mimo jej tela a hlavne mimo jej hlavy.

Už si zvykla na jeho pohľad, na nespokojnosť, že z nej nevytiahne viac, tak sa už ani neusiluje, zväčša povie len zopár neutrálnych

viet a potom mlčí, čaká, kým autoriták popredpisuje lieky, čosi jej pritom hovorí, ona sa tvári, že počúva, ale v podstate ostáva naďalej ponorená do seba, je toho toľko, o čom musí premýšľať, a o čom sa nedá nahlas rozprávať, toľko dôležitejšieho ako autoritákove reči.

Ach tak, entropia, zopakuje matka a zvuk jej hlasu pripomenie G., že nie je v ambulancii, ale doma v ich kuchyni, strhne sa, dala sa priveľmi uniešť predstavami, stáva sa jej to čoraz častejšie.

Pár sekúnd trvá, kým sa celou myslou navráti k dnešnému ránu, opäť bude schopná pozorovať matku, ako sype na dno rajničky novú dávku čistiaceho prášku a energicky ho šúcha drôtenkou, počuje ju, ako dodá, zase tá tvoja entropia.

G. chvíľu mlčky hľadá na jej zohnutý chrbát, potom, ani nevie prečo, predsa len potichu prehodí, dnes ráno... u mňa v izbe...

Matka ďalej drhne rajničku, čaká, čo bude nasledovať, a keď G. nepokračuje, mdlo podotkne, čo dnes ráno, čo v izbe...

Vycíti, že matka sa pýta nezúčastnene, bez ozajstného záujmu, vyvolá to v nej ešte silnejší pocit znechutenia, sklamania, neodpovedá, a keď sa matka obráti tvárou k nej, iba kývne rukou, matka sa viac nepýta.

G. nechápe, ako niekto môže s ľahostajnosťou vyslovovať také skazonosné slovo, ale veď hej, matke na tom nezáleží, nikomu na ničom nezáleží, rozhodne sa, že zatiaľ si svoje trápenie ponechá pre seba, uvidí, ako sa bude deň ďalej vyvíjať, aj tak si musí problémy riešiť sama, všetky ťažkosti, ktoré sa pred ňou vynoria, načúvať hlasom, ktoré sa v nej rozozvučia, rozbzučia ako roje včiel, nieke-

dy jej pomáhajú pri riešení problémov, no niekedy jej situáciu ešte väčšmi sťažujú, podľa toho, o aké hlasy ide.

Matka konečne dodrhnje rajničku, opláchne ju, utrie, uloží do kredenca, potom si prisadne ku G., trochu posunie k nej hrnček s mliekom.

Našťastie neprihorelo veľmi, na chuti ani necítiť, povie, len neotáľaj toľko a napi sa, kým je teplé, nech netreba tretí raz prihrievať.

G. si z hrnčeka mechanicky odpije pár glgov, sústredene upiera pohľad kamsi do rohu kuchyne, akoby skúmala, či aj tu neobjaví na stene skľučujúce prekvapenie, ba ešte viac: ďalší skľučujúci dôkaz.

Akokoľvek by sa usilovala, nerozumie dcére, nerozumie ani slovám, ktoré niekedy G. používa, tuší síce za nimi čosi nedobré, ale celkom presne nevie, čo znamenajú, ako aj teraz, prvý raz počula to slovo ešte v časoch, keď G. študovala na univerzite, občas si čítavala prednášky nahlas, a ona čosi zachytila, pamätá si, že to slovo sa v dcériných prednáškach vyskytovalo častejšie ako ostatné, a možno sa ani toľko nevyskytovalo, no G. si ho ktovieprečo vybrala a opakovala so zvláštnou urputnosťou, takmer až zlosťou.

Fascikle s prednáškami sú odvtedy založené na dne zásuviek kedysi mužovho písacieho stola, štúdium bolo pravdepodobne príťažké, tak si vysvetľuje dcérino rozhodnutie prerušiť ho, prerušiť a už sa k nemu nevrátiť... alebo sa G. náhle z nejakých dôvodov prestala zaujímať o matematiku a fyziku, začali ju priťahovať úpl-

ne iné veci, zložité, prizložité na to, aby sa dali vyjadriť rovnicami alebo vzorcami, tak akosi jej vtedy G. povedala, a zdá sa, že priveľmi zložité na to, aby sa dali vyjadriť známymi, zrozumiteľnými slovami, na aké boli predtým zvyknuté, aké sa u nich doma dovtedy používali.

Hoci nechápala, čo sa s dcérou robí, vycítila, že niečo sa mení, prichádza niečo, na čo nemala dosah, G. bola vždy samotárka, trochu čudácka, iná ako ostatné deti, s pribúdajúcimi rokmi sa jej čudáctvo prejavovalo čoraz výraznejšie, cez deň bola zaujatá prácami v dome, a keď už bola s nimi hotová, odchádzala do svojej podkrovnej izby, presedela tam hodiny, neraz neprišla ani na večeru, tvrdila, že pracuje, pracuje na čomsi veľmi dôležitom, nesmie ju rušiť, nikto ju nesmie rušiť... a potom začala používať akýsi nový, zložitejší, pre ostatných málo zrozumiteľný jazyk, práve taký vraj potrebuje pri svojej práci, veľmi dôležitej a významnej.

Matka si musela privykať na myšlienku, že G. sa jej vzdáva, stráca sa v čomsi neznámom, záhadnom, a ona sama už nie je schopná kráčať po ceste, na ktorú sa vydala G. a po ktorej tvrdohlavo postupuje do čoraz neznámejších a pre ňu aj temnejších priestorov.

Dohovárala dcére, keď vtedy pred rokmi zanechala štúdium, vypytovala sa na príčiny, kárala aj prosila, odvolávala sa na nebohého muža, ako veľmi by ho to mrzelo, ale G. akoby sa už nechcela vrátiť zo záhadnej cesty, možno sa už ani nemohla, nebolo to v jej silách.

Aj dnes budeme pracovať, povie G. po raňajkách, potom ako dôkladne poumýva po sebe tanierik a hrnček s lyžičkou, niekoľkokrát vyutiera obrus na kuchynskom stole, narovnáva ho, mám inšpiráciu, dodáva presvedčivo.

Matka neurčito zahmká, mechanickým pohybom si vyzlieka zásteru, ale nie dlho, povie potichu, budem musieť navariť niečo na obed, odvčera nám ostalo len trochu polievky, nevystačí ani pre jednu.

G. sa tvári, že matkinu poznámku nepočula, cítim, že dnes sa mi bude dobre premýšľať, povie, uvidíš, bude to niečo, čo ocení aj autoriták, samé dobré nápady.

Zvyčajne diktuje pomaly, s menšími prestávkami, vlastne si ani neuvedomuje, že diktuje, hovorí najmä pre seba, a ako rozpráva, ujasňuje si myšlienky, ktoré už zase začínajú byť neznesiteľne dobiedzavé a premieňajú sa jej v hlave na vzájomne sa hašteriace hlasy, ale možno je to naopak, najprv počuje hlasy a z nich odvíja svoje myšlienky, napokon nie je najdôležitejšie, čo je na začiatku a čo nasleduje, ale čo sa podarí presne, najpresnejšie zaznamenať, o záznamy ide.

Sústredene kráča naprieč izbou a opatrne dvíha nohy, aby nezakopla o starý, na viacerých miestach obdrtý koberec, myslou ohmatáva slová, ktorým by mohla dôverovať, aspoň na okamih.

Antientropické účinky, hovorí G., dôkladne vyslovujúc každú slabiku, sú oveľa menšie ako námaha potrebná na ich vyvolanie, ako koncentrácia subjektu, všetkých jeho potenciálnych vrstiev...

Preruší chôdzu, zahľadí sa na matku, či stačí zapisovať, či zachytáva všetko presne tak, ako ona diktuje.

Podchvílou sa matky opýta, či niečo nevynechala, niečo dôležité, čo by mohlo narušiť zmysel celej práce, keď ju matka upokojí, že stíha, G. pokračuje, antientropické účinky v sociokultúrnom priestore, nadýchne sa a dodá, ale takisto v biosfére, determinované vnútornými tenziami...

Tenzie, ďalšie často opakované slovo, G. za ním siaha v súvislosti s takmer každou témou, ktorú sa rozhodla, ako vravieva, hlbkovo spracovať, niekedy hovorí o tenziách v materiáli alebo o tenziách v psychických štruktúrach, ale najčastejšie ich včleňuje do svojich diktátov bližšie neurčené, abstraktné a anonymné, zavesí ich na koniec starostlivo poskladaných viet, ktoré už aj tak praskajú vo švíkoch a hrozia, že neunesú toľkú nadmernú záťaž.

A niekedy G. zastane aj na pár minút, zbiera sily na výstup, ako tomu hovorieva, po malom oddychu sa ozve hlasnejšie a energickejšie, zrýchli krok po starom koberci, chodí tak rýchlo, že to skôr pripomína beh, od okna k dverám pozdĺž sekretára a gauča, naspäť odo dverí k oknu, kmitajúca postava, vyrážajúca prívaly slov, niekedy pritom vystiera pravú ruku pred seba a kýva ňou ako dirigentskou paličkou, inokedy oboma rukami prudko gestikuluje a slová, ktoré sa raz ocitnú v jej veľkej knihe, sa z jej úst len tak rinú.

Matka píše na staručkom počítači, ktorý si priniesla z knižnice, dali jej ho, keď odchádzala do dôchodku, riaditeľka knižnice ho vtedy pri inventarizácii vyradila, povedala matke, že si ho môže vziať, iste by jej doma chýbal, za toľké roky museli spolu zrást, dodala s úsmevom, do knižnice zakúpiť novšie, modernejšie.

Rozložitý, neveľmi úhľadný, ošúchaný počítač sa odvtedy stal súčasťou obývacej izby, celkom dobre sa zniesol so starším, už viditeľne opotrebovaným nábytkom, hlavné bolo, že nápadne nenarušal obraz priestoru, jeho atmosféru, zakaždým keď skončili písanie, matka naň prehodila vyšívajúcu dečku podobnú obrusu na stole, na ktorom počítač stál, aj vďaka tomu ho G. ľahšie prijala do rodiny.

Niektoré klapky sa časom poodlepovali a G. ich musela starostlivo priliepať, najmä písmená A, C a H ostávali podchvíľou bez označenia, ale matka bola na klaviatúru počítača zvyknutá, písala na ňom už takmer popamäti, naozaj s ním zrástla, zžila sa s vyslúžilcom, bol dosť pomalý, ale jej to vyhovovalo, rozumeli si navzájom.

Zišiel by sa im nový počítač, ale na ten nemali peniaze, a potom, G. sa desila predstavy, že by na mahagónovom stole, na ktorý kedysi korunku po korunke našetrili rodičia, práve tak to matka pri rôznych príležitostiach opakovala, korunku po korunke, každý mesiac z výplaty sa jej čosi podarilo odložiť... teda desila sa predstavy, že by odrazu do izby pribudol nejaký nový, oveľa menší a určite aj oveľa rýchlejší, výkonnejší počítač, nejaké anonymné písíčko, ktoré by nemalo históriu, a najmä by sa nespájalo s históriou ich rodiny.

G. si na neforemnú opachu na stole v jedálni už celkom zvykla, hoci spočiatku protestovala, pokazí vzhľad izby, namietala, no keď sa ukázalo, že pri diktovaní má počítač výhody oproti písaciemu stroju, na ktorom písaval ešte otec, napokon ho prijala do domu ako jeho súčasť.